

EKO KALENDARZ

24 MAJA

— Dzień Parków Narodowych —

WWW.EKOKALENDARZ.PL

WPROWADZENIE

„Idea ochrony przyrody, podobnie jak zasada moralna, jest jak sól, która nie stanowi odrębnej potrawy, ale do każdej potrawy podana być winna.”
(Aforyzm z początku XX wieku)

„Musicie uczyć swoje dzieci, że Ziemia pod naszymi stopami jest prochem naszych praociców. Aby szanowały kraj, opowiadajcie im, że Ziemia ta jest przebogata w różne pokrewne nam żywe istoty. Uczcie wasze dzieci tego, czego my uczymy nasze: Ziemia jest naszą Matką. Co spotyka Ziemię, spotyka także synów tej Ziemi. (...) Co przydarza się zwierzętom - wkrótce przydarzy się też ludziom. Wszystkie rzeczy są ze sobą wzajemnie powiązane.”

(Mowa wodza Indian Seattle z 1854 r. z „Myśląc jak góra”, Seed J., Macy J., Fleming P., Naess A. Wyd. Pusty Obłok)

Europejski Dzień Parków Narodowych obchodzony jest w rocznicę utworzenia pierwszego parku narodowego w Europie. Tym najstarszym europejskim parkiem narodowym jest szwedzki Sarek powołany 24 maja 1909 r. Kolejne 8 powstałych parków europejskich to również parki szwedzkie. Obecnie na naszym kontynencie jest ponad 250 parków narodowych. W Polsce mamy 23 parki narodowe, które zajmują 1% powierzchni naszego kraju. Od kilku lat toczą się rozmowy na temat utworzenia 3 kolejnych parków: Mazowieckiego, Turnickiego oraz Jurajskiego.

Park narodowy wg obowiązującej polskiej ustawy z 16 kwietnia 2004 r. obejmuje obszar chroniony o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, wyróżniający się szczególnymi wartościami naukowymi, przyrodniczymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, na którym ochronie podlega całość przyrody oraz swoiste cechy krajobrazu. Nadrzędnym celem parku jest poznanie i zachowanie całych ekosystemów danego terenu wraz z warunkami ich funkcjonowania oraz odtwarzanie zniekształconych i zanikających elementów

rodzimej przyrody. Wszelkie działania na terenie parku są podporządkowane ochronie przyrody i mają pierwszeństwo przed innymi działaniami.

Większość parków narodowych w Polsce powstała po 1949 r. Jako pierwszy powołany został Białowiecki Park Narodowy (1947 r.), najmłodszy to Park Narodowy Ujście Warty (2001 r.). 10 parków położonych jest w górach i na pogórzu. Większość z nich ma charakter leśny (lasy zajmują 62 % ich powierzchni). Wyjątek stanowią Słowiński i Woliński Park Narodowy, w których dominują wody oraz Biebrzański Park Narodowy z torfowiskami. Jedynym całkowicie pozbawionym lasów jest Park Narodowy Ujście Warty.

Jaki jest cel obchodzenia Europejskiego Dnia Parków Narodowych?

Nadrzędną ideą jest zwrócenie uwagi na konieczność obejmowania ochroną przyrody ożywionej oraz nieożywionej na terenie całej Europy – ostatnich miejsc z fragmentami dzikiej przyrody, w których dzikie zwierzęta mogą żyć w naturalnych siedliskach.

Ważne w tym dniu jest również pokazanie piękna naszych parków narodowych i podkreślenie ich wagi dla całego środowiska. Jest to dzień pochwały dzikości i różnorodności biologicznej. Dzieciom zwracamy uwagę, iż w obecnym uprzemysłowionym świecie konieczne jest zachowanie, choć fragmentów jak najmniej naruszonej przyrody. Przyroda chroniona w parkach jest szansą dla ludzkości na zachowanie gatunków, które być może będą kiedyś kluczowe dla naszego przeżycia na planecie Ziemi.

Informacje na temat poszczególnych polskich parków narodowych znajdziecie na stronie: www.parkinarodowe.edu.pl

oprac. Katarzyna Kępska

Przemysłowcy i ekolodzy

(na podstawie: „Bądź Mistrzem - Przyjacielem, czyli edukacja ekologiczna na wesole”, Dorota Soida, Wyd. ROEE, Kraków 1996)

To ćwiczenie porusza problem sprzecznych interesów inwestorów i ekologów, jest przeznaczone dla dzieci od lat 7 i pozwala na przystępne przybliżenie im tego konfliktu.

Podziel dzieci na 2 grupy: inwestorów (przemysłowców) i ekologów. Wyjaśnij, iż te 2 grupy zderzą się za chwilę w sporze o ochronę unikalnych roślin. Jesteśmy na obszarze, który ekolodzy proponują objąć ochroną, rośnie tu bowiem wiele gatunków roślin, wśród których są prawdziwe unikaty. Część obszaru nie posiada niezwykłych gatunków, ale rosną tam też i takie, których właściwości nie do końca zostały poznane.

Przemysłowcom zależy na pozyskaniu jak największej ilości drewna. Wydaje im się, że nie ma znaczenia, czy jakiś gatunek przy okazji wyginie. Mają w planach zbudowanie drogi przez las oraz wprowadzenie pił i ciężkiego sprzętu do wywózki drewna. Inne rośliny, poza drzewami, są dla nich bezwartościowe.

Ekolodzy z kolei są świadomi, że w każdym gatunku są zawarte jakieś cenne substancje i związki. Bez niektórych być może uda nam się obyć, niektóre jednak mogą uratować komuś życie, być może staną się nowym źródłem energii albo rozwiążą w przyszłości problem głodu. Wiele gatunków nauka jeszcze nie przebadła, może dopiero za kilka lat będą techniczne możliwości by odkryć nowe, cenne lekarstwo. Ekologom zależy więc na uratowaniu wszystkich gatunków - tych, które już dziś są cenne i tych, o których jeszcze nic nie wiemy.

Do zabawy potrzebne są wycięte z papieru kwiaty i liście o różnych kształtach i kolorach.
(Możesz przygotować wasne lub wykorzystać nasze szablony z kształtami).

Na niektórych roślinach zapisane są jakieś związki chemiczne, które dana roślina zawiera (np. witamina C, olej, środek przeciwbólowy itp.). Na wielu nic nie jest napisane, ponieważ o tych gatunkach nic nie wiemy. Różnorodność kształtów i kolorów symbolizuje różnorodność gatunkową w przyrodzie.

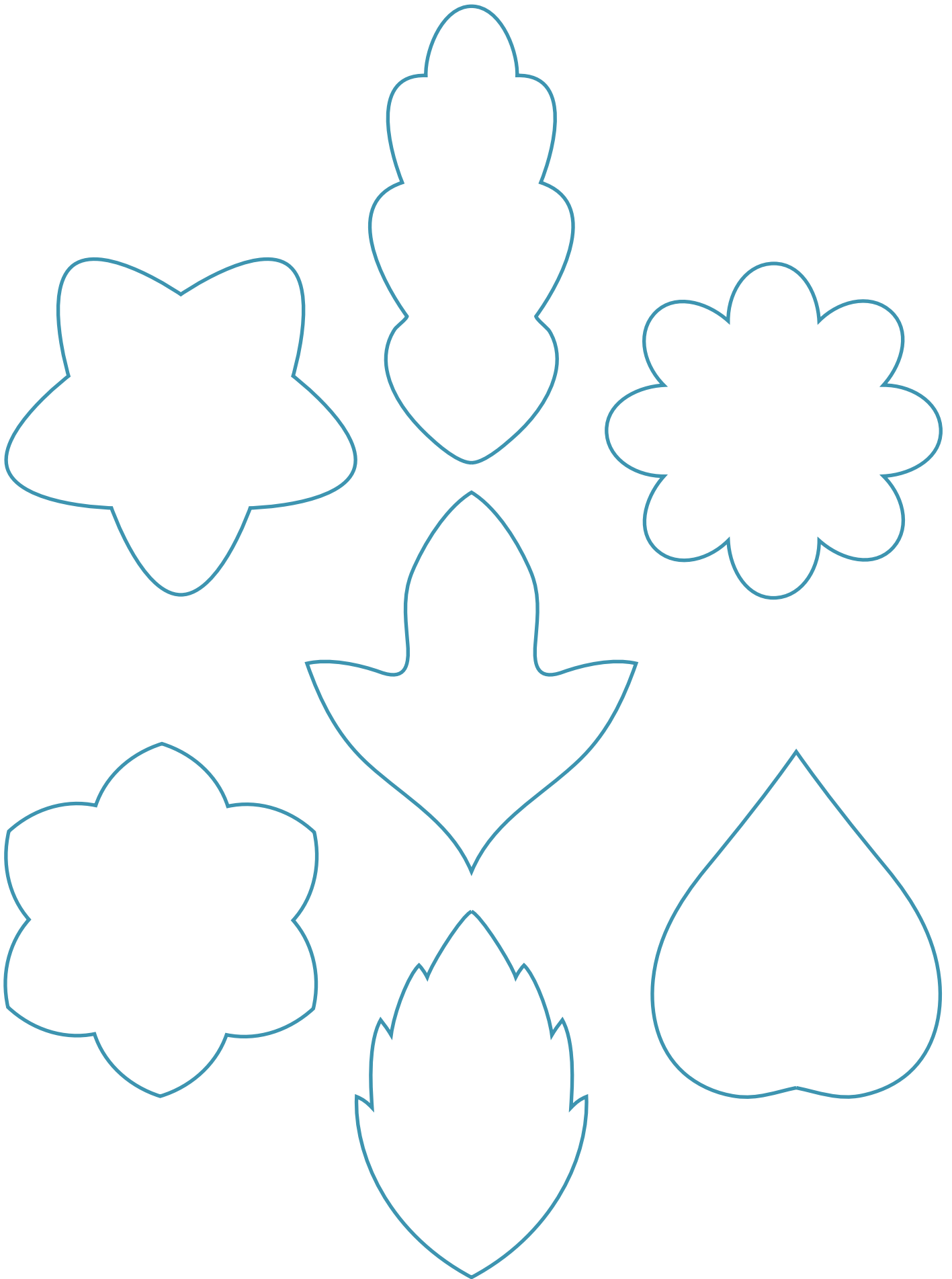
Rozsypujemy papierowe rośliny na podłodze, napisami do dołu. Podzieleni na dwie grupy (przemysłowców i ekologów) uczestnicy zabawy otaczają rośliny kotem.

Na dany znak każdy szybko podnosi z ziemi jedną roślinę.

Gatunki, które podnieśli przemysłowcy są bezpowrotnie stracone dla przyrody. Sprawdzamy, jakie związki chemiczne zostały utracone.

Te gatunki, które podnieśli ekolodzy zostały uratowane, razem z zawartymi w nich substancjami.

Oczywiście zostały utracone i uratowane również te gatunki, których nic nie wiemy. Być może te właśnie okażą się kiedyś najcenniejsze...

Park Narodowy Liliputów

(na podstawie: „Bądź Mistrzem - Przyjacielem, czyli edukacja ekologiczna na wesoło”, Dorota Soida, Wyd. ROEE, Kraków 1996)

To ćwiczenie organizujemy w przyszkolnym/przydomowym ogrodzie, parku a najlepiej - w lesie. Przygotowujemy do niego kilka sznurków (około 4 m), w takiej ilości ile planujemy grup. Usiądźcie na zielonej polance, porozmawiajcie w kręgu, co to jest park narodowy, co się w nim znajduje, co wolno a czego nie wolno w parku narodowym. Następnie rozdaj dzieciom podzielonym na grupy instrukcje i wyjaśnij, że teraz staną się projektantami nowego parku.

Kadr z filmu „Tajemniczy świat Arrietty”

Instrukcja dla grup:

Jesteście naukowcami i twórcami nowego parku narodowego - Parku Narodowego Liliputów. Wyjaśnij, że liliputy to malutkie, bajkowe karzeczki, które żyły we własnym mikroświecie. Waszym zadaniem jest stworzenie parku narodowego, w którym będą przechadzały się liliputy.

Ponieważ będzie to park liliputów, więc nie musi być duży. Znajdźcie w okolicy jakiś niewielki kawałek szczególnie ciekawego terenu (ok 1mx1m), ze wspaniałymi roślinami, grzybami, zwierzętami, kawałkami spróchniałego drewna i innymi ciekawostkami przyrodniczymi. Wyznaczcie sznurkiem granicę swojego parku i wytypujcie w nim szlaki turystyczne, muzeum przyrodnicze, ośrodek naukowy itp. Wymyślcie nazwę dla waszego parku oraz organizmów, które w nim się znajdują. Pamiętajcie, aby nic nie zmieniać w waszym parku a zwłaszcza nie wrywać roślin i nie płoszyć zwierząt! Wyobraźcie sobie, co liliputy czują idąc przez dżunglę traw, gałązek. Biedronka to dla nich poważne zagrożenie, a grzyb jest wielkości drzewa.

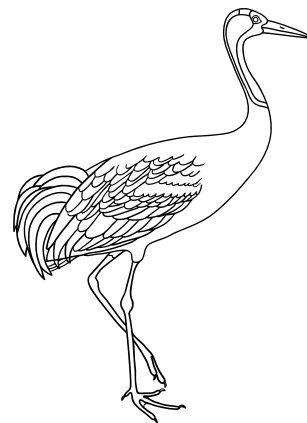
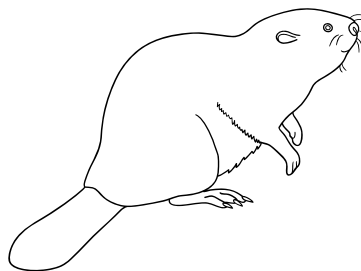
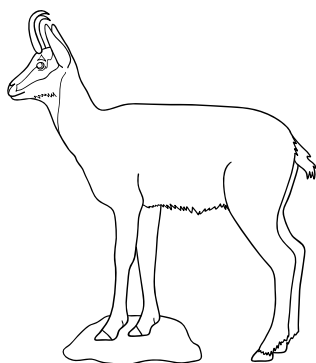
Oznaczcie wszystko dokładnie, tak by liliputy nie zabłądziły i wiedziały, co oglądają, maszerując przez park. Na zakończenie poprosimy was o opowiedzenie o waszym parku innym osobom.

Jakie znamy parki? - memory

Celem tej popularnej gry jest zebranie jak największej liczby par kart.

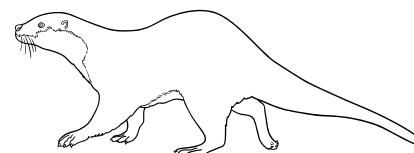
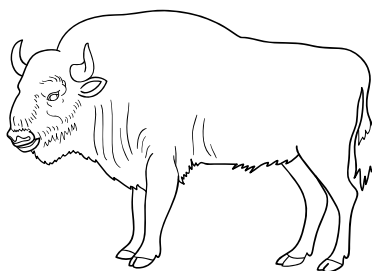
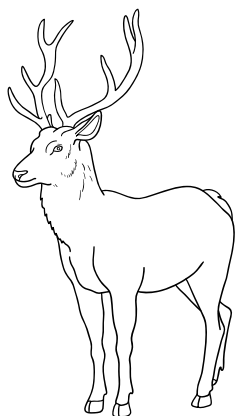
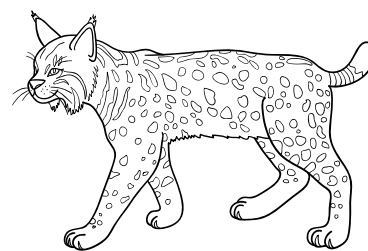
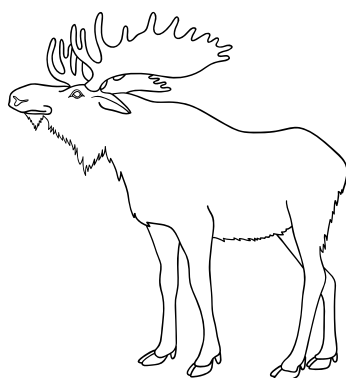
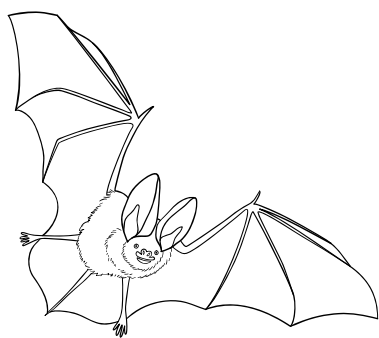
Wymieszane karty rozkładamy na stole ilustracjami do dołu. Grę rozpoczyna losowo wybrany uczestnik odwracając dwie karty. Jeżeli karty stanowią parę, to zabiera je i w tej samej kolejce odkrywa następne karty, aż do momentu, gdy odwróci dwie różne. Wówczas pozostawia je na swoim miejscu obrazkami do dołu, a do gry przystępuje kolejny gracz.

W grę można bawić się indywidualnie bądź w grupie do 4 osób. Zabawa ćwiczy pamięć i spostrzegawczość.

Tatrzański
Park Narodowy

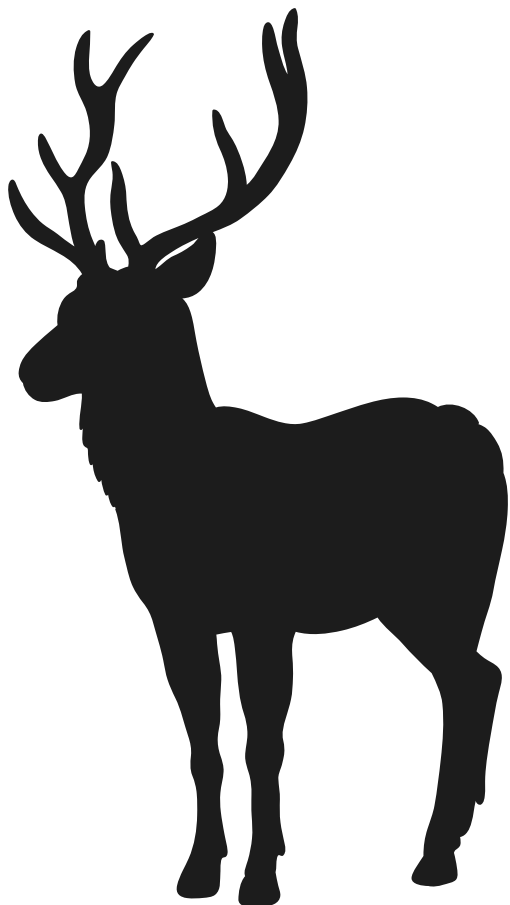
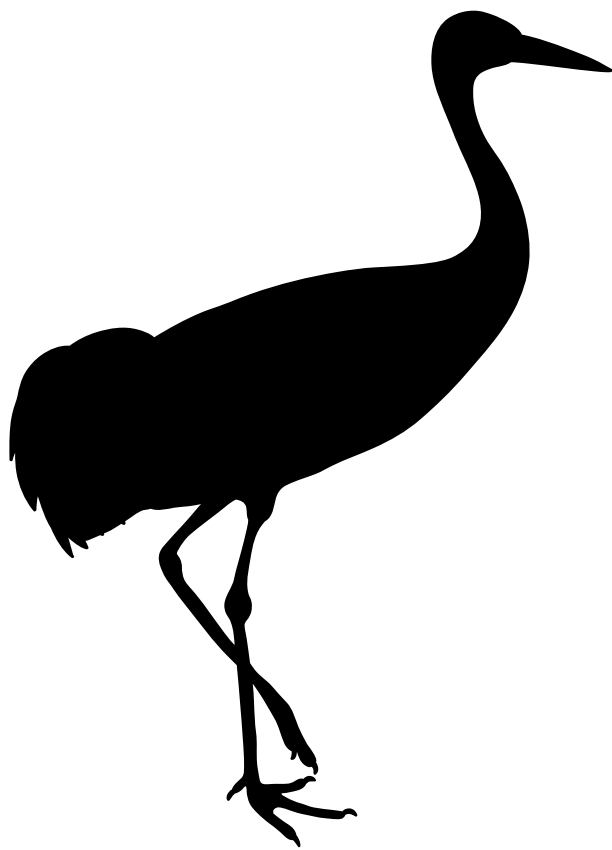
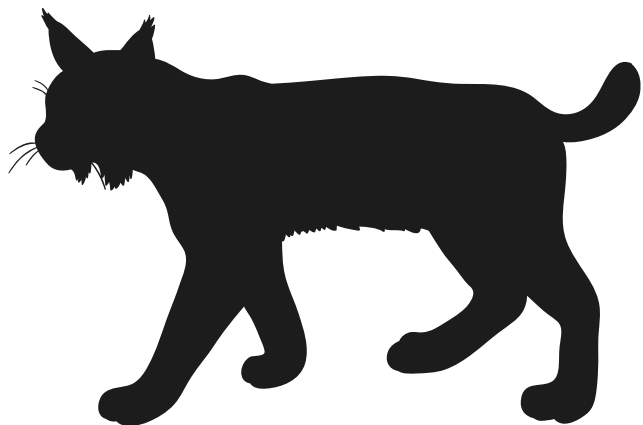
Zagadki teatru cieni

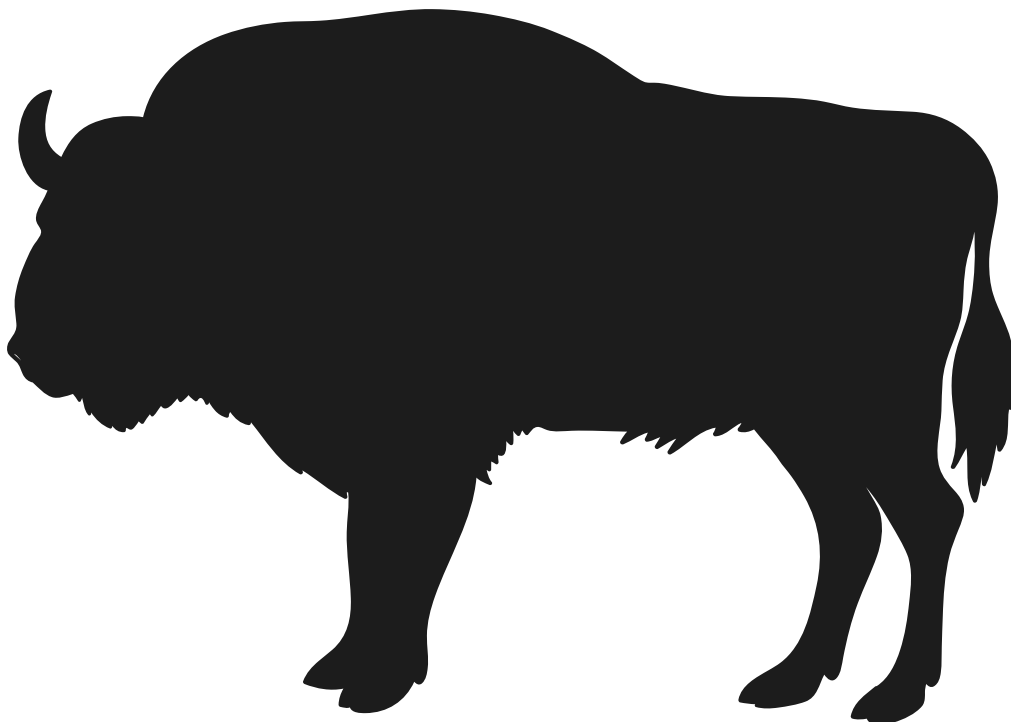
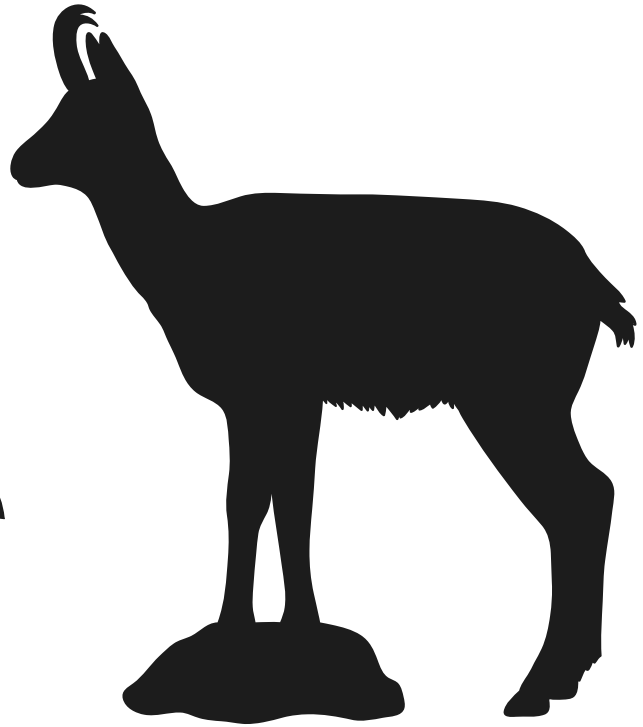
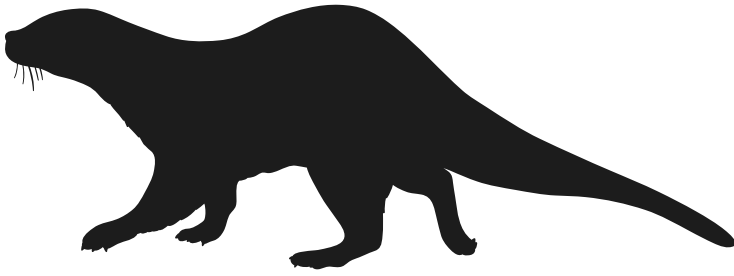
Wydrukuj na sztywnym papierze strony z cieniami zwierząt. Wytnij sylwetki zwierząt, a następnie doklej do nich długie wykałaczki. Ustaw parawan z białego prześcieradła (możesz rozciągnąć w pokoju sznurek do bielizny, albo postawić na stole dwa krzesła i powiesić na nich prześcieradło), zastoń okna. Za parawanem zapal lampkę i skieruj jej światło na prześcieradło.

Jedna osoba wchodzi za parawan, stoi w pewnym oddaleniu od prześcieradła lub kuca i zbliża kukietkę do „ekranu”, pozostałe dzieci zgadują, jakie to zwierzę i w jakim parku mieszka, opowiadają ciekawostki o nim.

Możesz też ogłosić wcześniej konkurs na wiersz o zwierzętach parków narodowych a jego uczestnicy zaprezentują swoją twórczość w nietypowej formie – wcielając się w zwierzęta w teatrze cieni. Możesz również poprosić dzieci o przygotowanie scenek z wykorzystaniem kukietek.

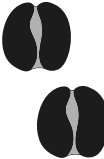

Poznaj tropy zwierząt

Parki narodowe chronią między innymi rzadko występujące, często zagrożone wyginięciem gatunki zwierząt. W czasie wędrowki po parku nieczęsto możemy spotkać dzikie zwierzęta, które unikają hałasu, możemy jednak napotkać ślady ich bytowania, czyli gniazda, zgubione pióra, szczątki ofiar, wypluwki, rozłupane szyszki, odchody i wiele innych oraz tropy czyli odciski łap.

					
KOZICA	JELEŃ	ŁOŚ	ŻUBR	DZIK	ŻURAW
					

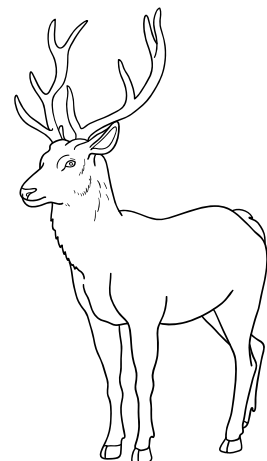
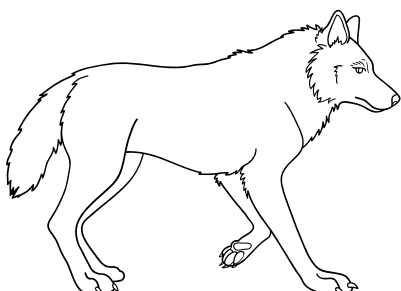
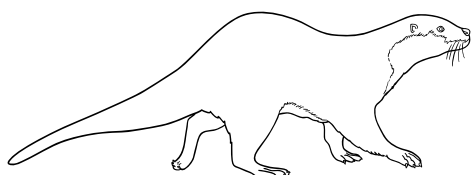
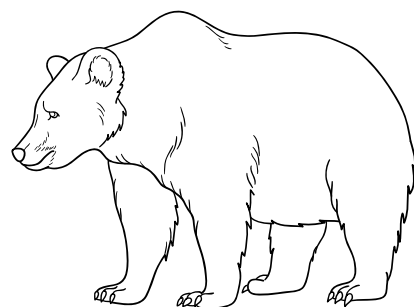
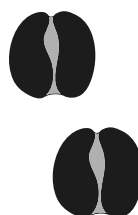
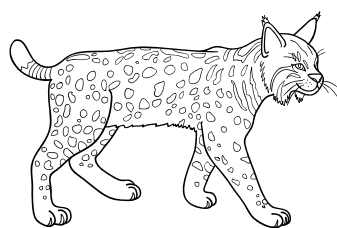
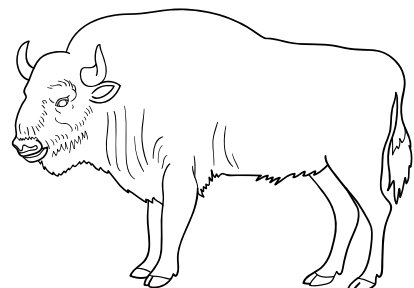
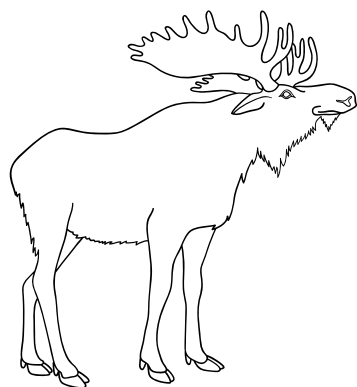
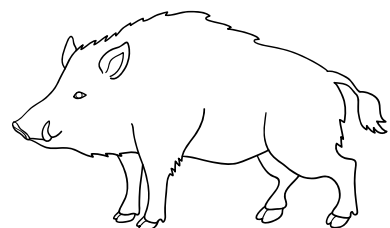
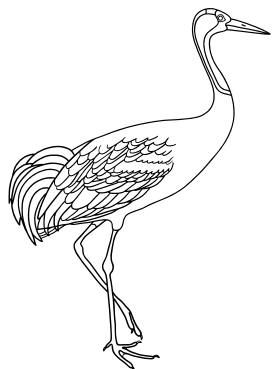
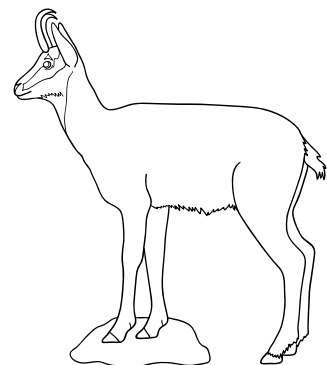
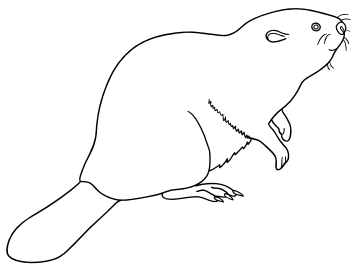
				
WILK	BÓBR	NIEDŹWIEDŹ	WYDRA	RYŚ
				

Ćwiczenie 1. Dopasuj tropy do zwierząt, zwróć uwagę na obecność pazurów na tropach w przypadku niektórych drapieżników. Które z tych zwierząt lub ich tropy udało Ci się zobaczyć na spacerze/wycieczce? Które zwierzęta są pod ochroną?

Ćwiczenie 2. Wykonaj odcisk wybranego zwierzęcia. Przygotuj masę solną (1 szklanka mąki + 1 szklanka soli + 1/2 szklanki wody) lub glinę samoutwardzalną, rozwałkuj na grubość ok. 1,5cm. Na podstawie rysunku odrysuj ślad zwierzęcia, a następnie wygnieć ślad np. kopyt, opuszków. Masę solną wstaw do piekarnika i susz (początkowo w temperaturze 160 stopni, później w wyższej), aż masa się lekko zarumieni i będzie twarda. Możesz pomalować lekko dowolną farbą lub polakierować.

Ćwiczenie 3. Wykonaj odlew swojej stopy lub ręki. Potrzebne będą: gips szybko schnący, masa solna (wykonanie - jak wyżej), większy pojemnik (np. po lodach). Przygotowujemy masę solną, którą wykładamy dno pojemnika. Odciskamy rękę lub stopę. Rozrabiamy gips wg przepisu na opakowaniu i wlewamy na nasz odcisk. Pozostawiamy do wyschnięcia. Suchy odlew wyjmujemy z pojemnika i oddzielamy od odcisku. Porównaj z tropami zwierząt, czy zauważasz podobieństwo z któryś z tropów?

Dopasuj tropy

Makiety parków narodowych

Zadanie przeznaczone jest dla dzieci i młodzieży w wieku od 9 lat. Można je wykonywać indywidualnie w domu. Jeśli jesteś nauczycielem, zaproponuj uczniom wykonanie makiety parków narodowych w małych zespołach. Wyjaśnij, że zadanie będzie się składać z kilku etapów: wyszukiwanie informacji, opracowywania wiedzy i wykonania makiety oraz prezentacji parku. Wyznacz terminy realizacji kolejnych etapów pracy.

Podziel uczestników na grupy, tak by w każdej grupie było maksymalnie 4 dzieci. W tym celu przygotuj karteczki z nazwami kilku parków narodowych. Do podziału na grupy wybierz te parki, nad którym dzieci będą pracowały. Wybierz parki zróżnicowane krajobrazowo.

Wyjaśnij, iż zadaniem każdej grupy będzie wyszukanie informacji i zdjęć a następnie wykonanie przestrzennego modelu – makiety danego parku narodowego.

Poproś uczniów, aby podczas zajęć lub w ramach pracy domowej wyszukali w dostępnych materiałach: książkach, folderach, przewodnikach lub internecie, informacje na temat swojego parku.

Kolejnym etapem jest zweryfikowanie w grupach zebranych informacji, wyłonienie najważniejszych i najciekawszych. Grupy naradzają się i opracowują plan wykonania modelu. Poproś, aby uczniowie przedyskutowali, jakie elementy pojawią się w ich makiecie, zastanawiali się, jakich materiałów użyją do jej wykonania, podzielą między siebie zadania: kto jakie materiały przyniesie i jaki element makiety wykona. Na kolejnych zajęciach dzieci wykonują makiety z przyniesionych przez siebie materiałów. Wcześniej podpowiedz dzieciom, że mogą korzystać z materiałów plastycznych (w tym z: plasteliny, gliny samoutwardzalnej, masy papierowej, masy solnej), recyklingowych lub naturalnych.

Wspólnie zastanówcie się w jakiej formie powinna odbyć się prezentacja parków i jakie informacje powinny zostać przekazane. Spiszcie wymogi na kartkach, tak aby każda grupa mogła się właściwie przygotować. Podczas ostatnich zajęć grupy prezentują swój park korzystając z wykonanych modeli.

Wariant ekspresowy – na 2 godziny lekcyjne: podziel uczniów na zespoły. Każdemu zespołowi daj kartkę z opisem jednego parku narodowego. Poproś, aby uczniowie zlokalizowali na mapie Polski wylosowany park, a następnie narysowali na dużym kartonie plastyczną mapę parku narodowego. Jak dzieci sobie wyobrażają ten park? Co w nim jest? Czy znajduje się na terenie górzystym, w dolinie czy na wyżynie, nad morzem czy nad rzeką? Dzieci z pomocą otrzymanego tekstu tworzą wyobrażenie swojego parku. Poproś, aby na mapie znalazły się wszystkie charakterystyczne elementy parku, rośliny i zwierzęta, które w nim żyją, zbiorniki i ciek wodne, skały, szlaki turystyczne itp. Cały arkusz papieru powinien być zamalowany. Na osobnej kartce uczniowie tworzą legendę swojej mapy. Do każdej mapy dołączony musi być też regulamin parku narodowego. Na zakończenie grupy prezentuje swoje mapy oraz opowiadają o swoim parku innym grupom. Poproś uczniów, aby nie czytali opisu z kartki, tylko starali się powiedzieć jak najwięcej własnymi słowami.

Przed rozpoczęciem tego ćwiczenia możesz pokazać uczniom przykład jakiejś plastycznej mapy lub zwykłą mapę turystyczną jakiegoś parku narodowego, powiedzieć im czym jest legenda i znaki kartograficzne.

Polskie parki narodowe

Gdzie jest ten park, kto w nim żyje i jakie kryje w sobie tajemnice przyrodnicze? – oto propozycja kreatywnego poznawania parków narodowych, a przy okazji utrwalenie wiedzy na temat geografii fizycznej Polski.

Jak zrobić trójwymiarową pomoc do poznawania parków narodowych Polski?

Wydrukujcie lub narysujcie dużą mapę konturową Polski, która będzie naszym podkładem. Mapa powinna być dość duża, optymalnie o wymiarach ok. 60x60 cm. Możecie ją wydrukować w częściach na arkuszach A4 korzystając ze strony:

www.yourchildlearns.com/megamaps/print-europe-maps.html

Przygotowujcie papier do pieczenia/kalkę wielkości naszej mapy i odrysujcie kontur. Następnie wyróbcie dużą ilość masy solnej (1 kg mąki, 1 kg, soli, 1/2 l wody). Następnie rozwałkujcie masę na mapie i uformujcie granice Polski oraz jej rzeźbę. Zaznaczcie najważniejsze rzeki. Podczas pracy korzystajcie z mapy fizycznej Polski.

Po wykonaniu płaskorzeźby wbijcie wykałaczki w miejsca, gdzie zlokalizowane są parki narodowe. Upieczcie mapę wraz z wykałaczkami w piekarniku w temp. 150°C przez około godzinę.

Po upieczeniu przełóżcie mapę na duży karton lub brystol. Pomalujcie mapę farbami, zachowując skalę hipsometryczną. Pozostawcie do wyschnięcia. Narysujcie na kartonie granice państw sąsiadujących z Polską. Podpiszcie i pokolorujcie kraje.

Uwaga: Jeśli wersja z masą solną wydaje się wam zbyt skomplikowana, możecie własnoręcznie narysować mapę, właściwie ją pokolorować i przypiąć ją na arkuszu styropianu (dostępny w sklepach budowlanych).

Wydrukujcie i wytnijcie chorągiewki z nazwami i logotypami parków narodowych. Złóżcie chorągiewki na pół i po umieszczeniu na odpowiedniej wykałaczce sklejcie klejem lub dwustronną taśmą klejącą.

<p>PARK NARODOWY UJŚCIE WARTY</p>		<p>GORCZAŃSKI PARK NARODOWY</p>	
<p>BIESZCZADZKI PARK NARODOWY</p>		<p>BABIGÓRSKI PARK NARODOWY</p>	
<p>MAGURSKI PARK NARODOWY</p>		<p>BIAŁOWIESKI PARK NARODOWY</p>	
<p>WOLIŃSKI PARK NARODOWY</p>		<p>DRAWIEŃSKI PARK NARODOWY</p>	
<p>OJCOWSKI PARK NARODOWY</p>		<p>WIGIERSKI PARK NARODOWY</p>	
<p>SŁOWIŃSKI PARK NARODOWY</p>		<p>KAMPINOSKI PARK NARODOWY</p>	

<p>PARK NARODOWY BORY TUCHOLSKIE</p>		<p>PIENIŃSKI PARK NARODOWY</p>	
<p>PARK NARODOWY GÓR STOŁOWYCH</p>		<p>NARWIAŃSKI PARK NARODOWY</p>	
<p>BIEBRZAŃSKI PARK NARODOWY</p>		<p>ŚWIĘTOKRZYSKI PARK NARODOWY</p>	
<p>ROZTOCZAŃSKI PARK NARODOWY</p>		<p>WIELKOPOLSKI PARK NARODOWY</p>	
<p>POLESKI PARK NARODOWY</p>		<p>KARKONOSKI PARK NARODOWY</p>	
<p>TATRZAŃSKI PARK NARODOWY</p>			

Debata - Nowy park narodowy?

Ćwiczenie przeznaczone jest dla młodzieży gimnazjalnej i licealnej.

Na wstępie wyjaśnij uczniom, że ostatni utworzony w Polsce park powstał w 2001 r. i był to Park Narodowy „Ujście Warty”. Od wielu lat przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz naukowcy postulują o powiększenie obszaru istniejących już parków oraz utworzenie co najmniej trzech nowych parków narodowych:

- **Turnickiego Parku Narodowego** (zajmującego część Pogórza Przemyskiego)
- **Mazurskiego Parku Narodowego** (wyodrębnionego z terenów obecnego parku krajobrazowego i obejmującego rzekę Krutynię, jeziora Nidzkie i Łuknajno)
- **Jurajskiego Parku Narodowego** (na Jurze Częstochowskiej)

Niestety proces powstawania nowych parków często hamuje sprzeciw społeczności lokalnych.

Zaproś młodzież do wzięcia udziału w debacie na temat powołania nowego parku. Będą mieli okazję wczuć się w role oraz poćwiczyć umiejętności: debatowania, negocjacyjnego rozwiązywania konfliktów, wystąpień publicznych.

Celem debaty jest ukazanie argumentów dwóch skrajnych stanowisk dotyczących utworzenia parku oraz przedstawienie propozycji rozwiązań dla lokalnych społeczności.

Przed zajęciami zachęć uczniów do zapoznania się z artykułami, które mogą być pomocne w przygotowaniu się do dyskusji:

www.tvp.pl/rzeszow/aktualnosci/spoleczne/gmina-bircza-kontra-ekolodzy/14665073

www.pracownia.org.pl/dzianie-zycie-numery-archiwalne,2117,article,2443

www.clientearth.org/reports/national-parks-report-pl.pdf

Przed rozpoczęciem debaty poproś uczniów o zapoznanie się z fragmentami ustawy o ochronie przyrody z 16 kwietnia 2004 r. (załącznik), w której wyszczególniono zasady funkcjonowania parków narodowych.

Wyciąg z ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (rozdział 2, art. 8-12)

Park narodowy obejmuje obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1 000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Park narodowy tworzy się w celu zachowania różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenia zniekształconych siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin, siedlisk zwierząt lub siedlisk grzybów.

Nadzór nad parkami narodowymi sprawuje minister właściwy do spraw środowiska.

Utworzenie parku narodowego, zmiana jego granic lub likwidacja może nastąpić po uzgodnieniu z właściwymi miejscowo organami uchwałodawczymi jednostek samorządu terytorialnego, na których obszarze działania planuje się powyższe zmiany, oraz po zaopiniowaniu, w terminie 30 dni od dnia przedłożenia tych zmian, przez zainteresowane organizacje pozarządowe.

Na obszarach graniczących z parkiem narodowym wyznacza się otulinę parku narodowego.

W otulinie może być utworzona strefa ochronna zwierząt łownych ze względu na potrzebę ochrony zwierząt w parku narodowym.

Strefa ochronna zwierząt łownych nie podlega włączeniu w granice obwodów łowieckich.

W parkach obowiązuje ochrona gatunków zwierząt łownych.

W parkach narodowych oraz w rezerwach przyrody zabrania się:

- budowy lub rozbudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom parku narodowego albo rezerwatu przyrody,
 - pozyskiwania, niszczenia lub umyślnego uszkodzenia roślin oraz grzybów,
 - wprowadzania gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, bez zgody ministra właściwego do spraw środowiska,
 - wprowadzania organizmów genetycznie zmodyfikowanych,
 - organizacji imprez rekreacyjno-sportowych – w parku narodowym bez zgody dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska,
 - zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody,
 - pozyskiwania skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, minerałów i bursztynu,
 - prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony,
 - stosowania chemicznych i biologicznych środków ochrony roślin i nawozów
-

Przebieg debaty:

Tło

Debata rozgrywa się w jednej z gmin leżącej najbliżej Wilczej Puszczy. Puszcza ta to wielogatunkowy las mieszany z ogromną ilością rzadkich gatunków roślin i zwierząt, w tym wilka i pięknymi krajobrazami z śródleśnymi oczkami wodnymi, wzbudzającymi zachwyty przygodnych turystów.

Wersja 1

Prowadzący omawia cel debaty i przydziela role uczestnikom. Nazwa roli powinna być napisana na większej kartce i postawiona przed grupą, tak by było widać, kto zabiera głos. Uczestnicy zapoznają się z kartą z opisem ich roli, po czym naradzają się, jaką przyjmą strategię.

Przedstawiciel grupy „Fundacja” rozpoczyna debatę, wyjaśniając, dlaczego powstała społeczna inicjatywa ustawodawcza, która wnioskuje o utworzenie nowego parku i co jest jej celem.

Dalej uczestnicy debatują wg ustalonej przez siebie strategii. Gdy czas debaty się skończy, przeprowadzamy głosowanie, w którym każdy uczestnik (nadal w swojej roli) głosuje za lub przeciw utworzeniu parku.

Wersja 2 (rozszerzona)

Oprócz ról, do debaty wprowadzamy karty podpowiedzi, które wręczamy poszczególnym osobom, co jakiś czas w trakcie trwania debaty. Prowadzący sam decyduje, kiedy taką kartę podać jakiemuś uczestnikowi.

Po otrzymaniu karty głos zabiera jej właściciel wg wskazówek na karcie (adekwatnie do przebiegu dyskusji). Przy pomocy karty można: ożywić dyskusję, wprowadzić dodatkowe punkty zapalne, odwrócić bieg dyskusji, zażegnać zbyt emocjonalny przebieg dyskusji.

Po zakończeniu debaty pomóż uczestnikom wyjść z roli (mogą np. wstać i poruszać mocno ramionami zrzucając z siebie rolę) a następnie porozmawiajcie o odczuciach w czasie przebiegu dyskusji, co się podobało a co nie, które argumenty były przekonujące a które były mało zadawalające.

Jeżeli w czasie debaty uczestnicy nie poddali pomysłowi ekoturystyki, wyjaśnij teraz to pojęcie jako alternatywę dla mieszkańców regionów objętych ochroną a więc z ograniczonymi tradycyjnymi źródłami zarobkowymi

Fundacja dla Ratowania Wilczej Puszczy

Jesteście przyrodnikami - fascynatami, zauroczonymi dziką przyrodą Wilczej Puszczy.

Od lat Wasza grupa penetruje okoliczne lasy w poszukiwaniu śladów dzikich zwierząt, badając i fotografując osobliwości fauny i flory, które trudno spotkać w innych miejscach Polski. Utworzyliście fundację, która edukuje dzieci i młodzież oraz promuje walory Wilczej Puszczy na portalach turystycznych.

Nikt z waszych członków nie mieszka tu na stałe, ale jesteście częstymi bywalcami tego regionu.

Po konsultacjach z gronem naukowców, widzicie realną szansę i potrzebę utworzenia Parku Narodowego Wilcze Doły.

Rozpoczęliście akcję zbierania podpisów pod obywatelską inicjatywą ustawodawczą, która postuluje utworzenie Parku Narodowego Wilcze Doły. Przed Wami poważne zadanie: zebranie 100 000 podpisów.

Liczycie, iż jeśli uda się utworzyć park, to Wasza fundacja zajmie się edukacją przyrodniczą i ekologiczną w ośrodku zbudowanym przy parku narodowym.

Władze gminne

Jesteście doceniani przez lokalną społeczność za przedsiębiorczość.

Większość z Was zajmuje swoje stanowiska już od kilku lat.

Dbacie o rozwój gospodarczy i kulturalny gminy. Składacie wnioski o dofinansowania mikroprzedsiębiorstw, z funduszy europejskich rozbudowana została szkoła, założony gminny ośrodek kultury, w którym jest świetlica środowiskowa.

Cieszyce się sympatią mieszkańców wioski, organizujecie często rodzinne imprezy plenerowe.

Utworzenie parku postrzegacie jako zahamowanie rozwoju gospodarczego gminy oraz ograniczenie swoich wpływów.

Grono naukowe

Jesteście profesorami uniwersyteckimi, wieloletnimi badaczami regionu, autorami zbiorowej publikacji „Tajniki przyrody Wilczej Puszczy”.

Od kilku lat pozostajecie w konflikcie z lokalnymi władzami, ponieważ wystąpiliście przeciwko wycinaniu starych drzew oraz budowie nowych dróg dojazdowych do tartaku, które niszczyły kolejne połacie lasu.

W ostatnich latach odnotowujecie spadek liczebności wilków oraz zniknięcie niegdyś typowego nad puszczańskim stawem gatunku ważki - żagnicy torfowej.

Wielokrotnie zgłaszaliście władzom gminnym szkodliwość stosowania herbicydów i pestycydów przez rolników dla tutejszej fauny i flory. Jesteście zaniepokojeni tempem kurczenia powierzchni puszczy.

Popieracie fundację i zapał młodych entuzjastów. Planujecie objąć planowany przy parku ośrodek edukacyjny, merytoryczną opieką.

Kierownictwo tartaku

Mieszkacie w okolicy od dawna, z tym regionem postanowiliście związać swoje życie i korzystacie z zasobów okolic.

Jesteście współwłaścicielami dobrze prosperującego Tartaku.

Dochody z pozyskania i sprzedaży drewna są coraz wyższe, zwłaszcza, że w ostatnich kilku miesiącach udało się wam podpisać korzystne umowy z zagranicznymi klientami.

Swoją stresującą pracę niektórzy z was odreagowują oddając się swojej pasji – myślistwu. Wilcza Puszcza pełna zwierząt nie tylko was utrzymuje, ale i daje wytchnienie.

Pracownicy tartaku

Mieszkacie w okolicznych wsiach.

Pracujecie w miejscowym tartaku. Wasze zarobki z pracy z tartaku są dość wysokie jak na tutejsze warunki, ale gdy są większe zamówienia musicie pracować nawet 12 godzin dziennie, a za nadgodziny szef płaci „pod stołem”.

Praca jest ciężka fizycznie i niebezpieczna. Co jakiś czas zdarzają się wypadki.

Wasze żony same muszą opiekować się dziećmi oraz pracować w gospodarstwie: w ogródkach warzywnych i przy zwierzętach gospodarskich.

Rolnicy

Jesteście jednymi z nielicznych rolników w powiecie (większość mieszkańców pracuje w miasteczkach), właścicielami większości pól przylegających do puszczy.

Tworzycie spółkę, która jest hurtownią płodów rolnych „Agro-ktos”.

Jako przedsiębiorczy i nowoczesni rolnicy inwestujecie regularnie w mechanizację swojego rolnictwa oraz w nowoczesne środki owado- i chwastobójcze. Środki te wpływają przy okazji na zmniejszanie ilości komarów.

Dyrekcja szkoły i grono nauczycielskie

Jesteście pracownikami miejscowej szkoły.

Dzięki dotacjom unijnym szkoła rozbudowała się w ostatnim czasie, powstały klaso-pracownie i nowy obiekt sportowy wokół szkoły.

Szkoła jest współorganizatorem corocznej gminnej imprezy „Piknik na zielonej trawie”, której sponsorem jest Tartak oraz Agro-ktos. Impreza ta cieszy się ogromną popularnością i pozwala Wam integrować się z rodzicami i waszymi uczniami.

Podaj w wątpliwość sens dyskusji	Włącz się do dyskusji opierając się wyłącznie na liczbach i faktach	Powtórz argumenty przeciwnika	Zachęć kolejną osobę do dyskusji zadając jej jakieś pytania
Sprzeciw się przedmówcy. Podaj argumenty	Ostro skrytykuj ostatnią wypowiedź	Przedstaw swoją wizję problemu za 10 lat	Nawiąż do osobistych interesów przedmówcy
Popierasz przedmówcę. Podaj argumenty	Utrudnij dyskusję w dowolny sposób	Kończ i podsumuj dyskusję	Zignoruj przedmówcę
Poprzyj dyskusję jakimś przykładem z własnego doświadczenia	Zajmij sceptyczne stanowisko wobec tematu dyskusji	Rozpocznij dyskusję	Zakwestionuj kompetencje przedmówcy
Włącz się do dyskusji używając emocji	Pochwal przedmówcę za jego argumentację	Zrezygnuj z wypowiedzi	Zajmij dowolne stanowisko wobec wypowiedzi przedmówcy

Reklama parku „naj”

To ćwiczenie można zaproponować starszym dzieciom i młodzieży.

Zbierz najpierw, metodą burzy mózgów, wszystkie określenia „naj”, jakie przychodzą dzieciom do głowy. Określenia te mają dotyczyć parków narodowych i mają być pozytywne lub neutralne, np. największy, najmniejszy, najbogatszy w gatunki, najstarszy, najmłodszy, najładniejszy, najdzikszy, najpopularniejszy...

Wypisz wszystkie określenia na karteczkach do losowania i podziel grupę na taką ilość grup, ile udało się wymyślić określeń „naj”.

Grupy odszukują jakim są parkiem na podstawie swojego „naj” (w encyklopedii, internecie, folderze turystycznym itp.).

Wyjaśnij, iż teraz każda grupa ma za zadanie stworzyć reklamę swojego parku z naciskiem na wylosowane „naj”. Reklama ta może być bilbordem, reklamą telewizyjną lub radiową i w takiej postaci potem zaprezentowana. Reklama ta ma być na tyle skuteczna, aby zagraniczny turysta przyjeżdżający do Polski, który ma ograniczoną ilość czasu i chciałby zwiedzić tylko jeden park narodowy, wybrał właśnie wasz.

Po przygotowaniu - czas na prezentacje reklam. Możecie zaaranżować studio telewizyjne lub radiowe, aby grupy bardziej wczuły się w role.

Dofinansowano ze środków
Narodowego Funduszu Ochrony
Środowiska i Gospodarki Wodnej

Fotografia na okładce: Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Poland, CC BY-NC 2.0

Materiały opracowano w ramach projektu „Ekologia mieszczucha”
realizowanego przez Ośrodek Działań Ekologicznych „Źródła”
www.zrodla.org